

Subvențiile pentru partidele politice în 2022

Semilunei 7, ap. 1

București

www.expertforum.ro

Policy brief EFOR #149, 10 februarie 2023

Raport disponibil pe www.expertforum.ro și www.banipartide.ro

Autor

Septimius Pârvu, Expert electoral, Expert Forum

Sursa foto copertă: [Freepik](https://www.freepik.com)

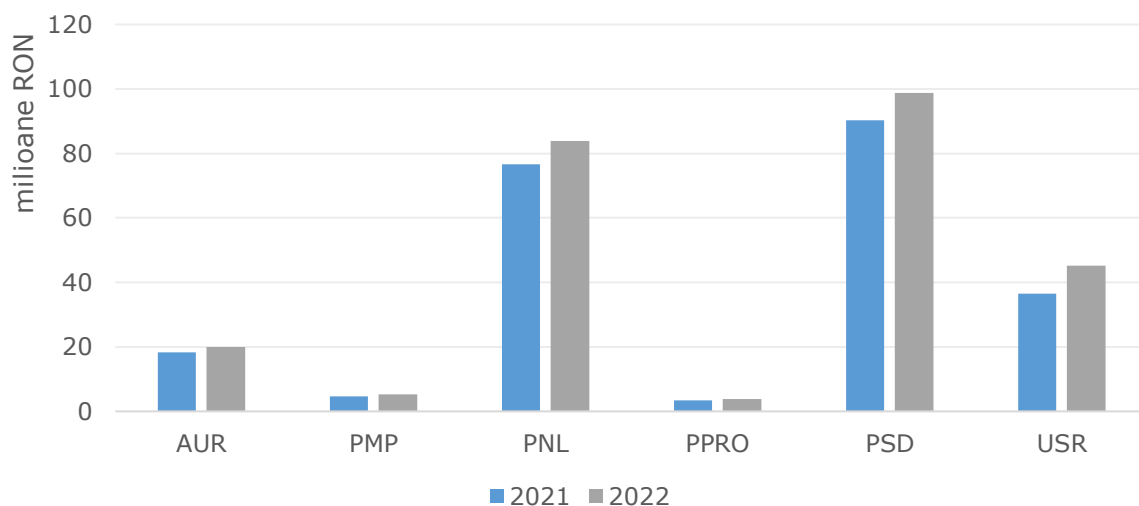
CEELI INSTITUTE
PRAGUE
ADVANCING THE RULE OF LAW

Raport publicat în cadrul proiectului "Effective Combat Against Corruption" (ECAC), implementat cu sprijinul Bureau of International Narcotics and Law Enforcement (INL) în parteneriat cu International Foundation for Electoral Systems (IFES) și CEELI Institute (Central and Eastern European Law Initiative).

Valoarea subvențiilor acordate partidelor politice a continuat să crească în 2022, atingând suma de 256 de milioane de lei. Valorile stabilite prin bugetul aprobat la începutul anului au fost suplimentate cu 24,4 milioane de lei în mod arbitrar prin rectificările bugetare din august, decizia fiind criticată de EFOR și de alte organizații neguvernamentale¹. EFOR a transmis și o scrisoare către partidele politice, prin care a solicitat transparentizarea procesului de alocare și verificare a subvențiilor, susținută de 15,000 de semnatori².

Banii au fost distribuiți către patru partide parlamentare și 2 neparlamentare.³ PSD a primit 98 de milioane de lei, iar PNL 83 de milioane. La USR au ajuns 45 de milioane de lei, iar la AUR aproape 20 milioane de lei. PMP și Pro România, care au obținut peste 4% din voturi, dar nu au intrat în parlament, au primit câte 5, respectiv 3,7 milioane de lei.

Subvenții primite 2021 & 2022

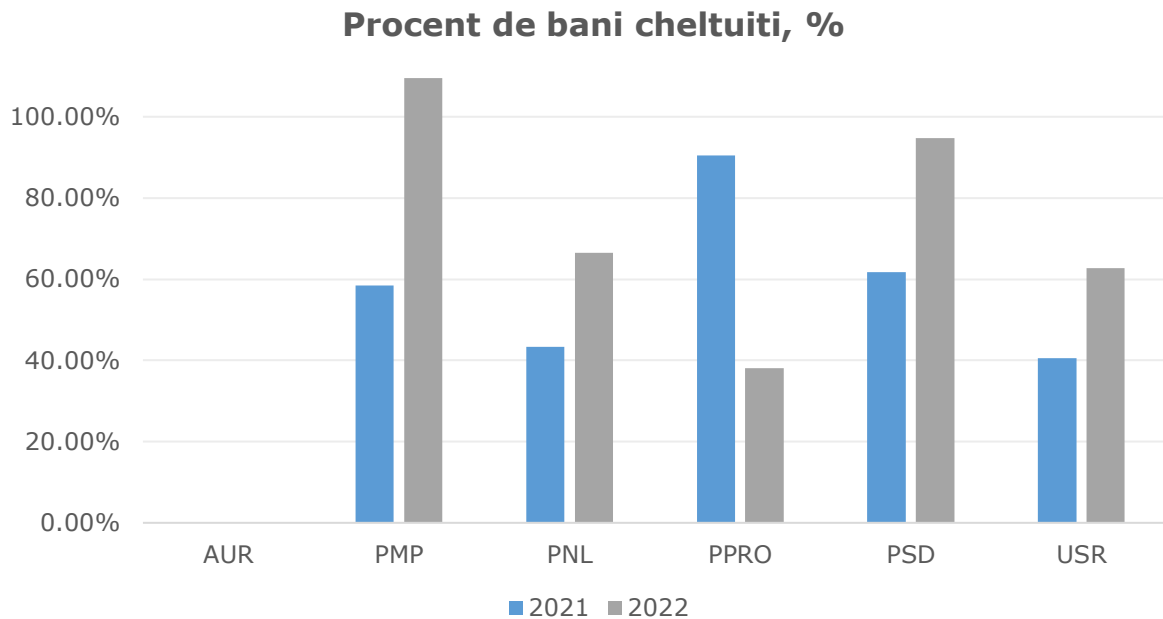
Ca și în anii anteriori, partidele nu au cheltuit toți banii. Cu toate acestea, **au cheltuit mai mulți bani procentual decât în anul anterior**. Dacă în 2021 au cheltuit 110 milioane din total, adică 47%, în 2022 au cheltuit 72%, adică 184 din 256 de milioane. Trebuie să menționăm că având în vedere că banii necheltuiți nu se returnează la finalul anului calendaristic, este aproape imposibil de urmărit din ce an sunt banii cheltuiți; teoretic, un partid poate cheltui în 2022 banii primiți în 2020.

Dacă raportăm cheltuielile la veniturile din 2022, PMP a cheltuit cel mai mult, adică 109%. PSD a atins procentul de 94%, comparativ cu 61% în 2021. Și procentul PNL a crescut, de la 43% la 66%. O creștere asemănătoare s-a înregistrat și la USR.

¹ <https://expertforum.ro/scrisoare-protest-subventii-2022/>

² <https://expertforum.ro/petitie-transparenta-subventii/>

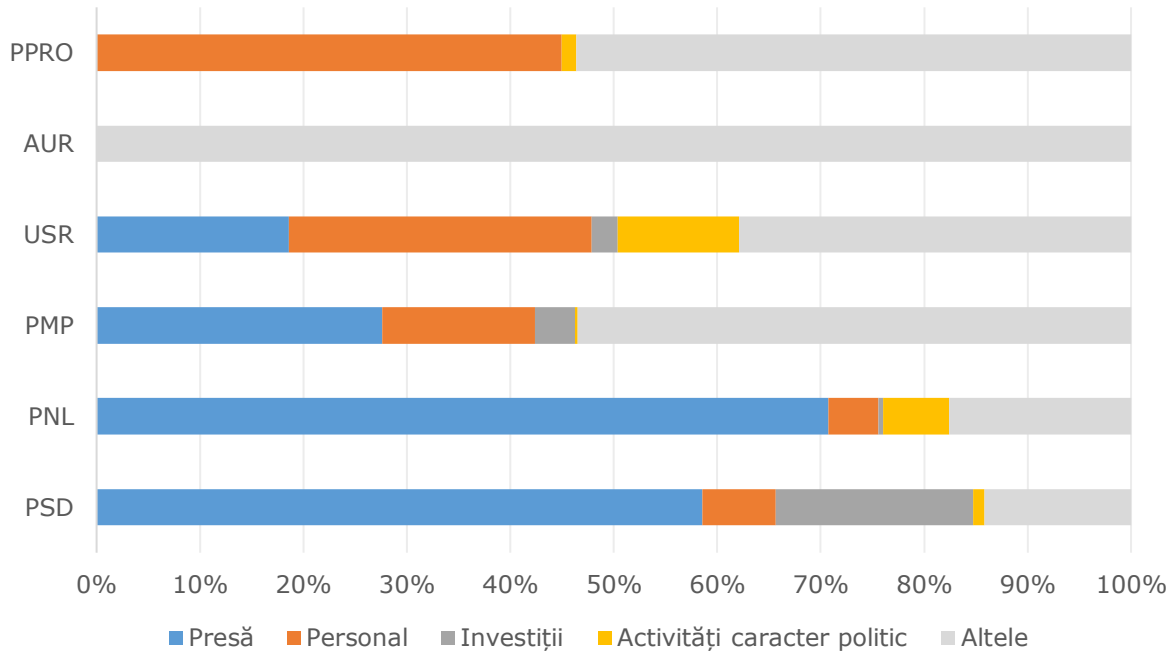
³ Conform rezultatelor alegerilor parlamentare din 2020, inițial a primit bani și Plus.

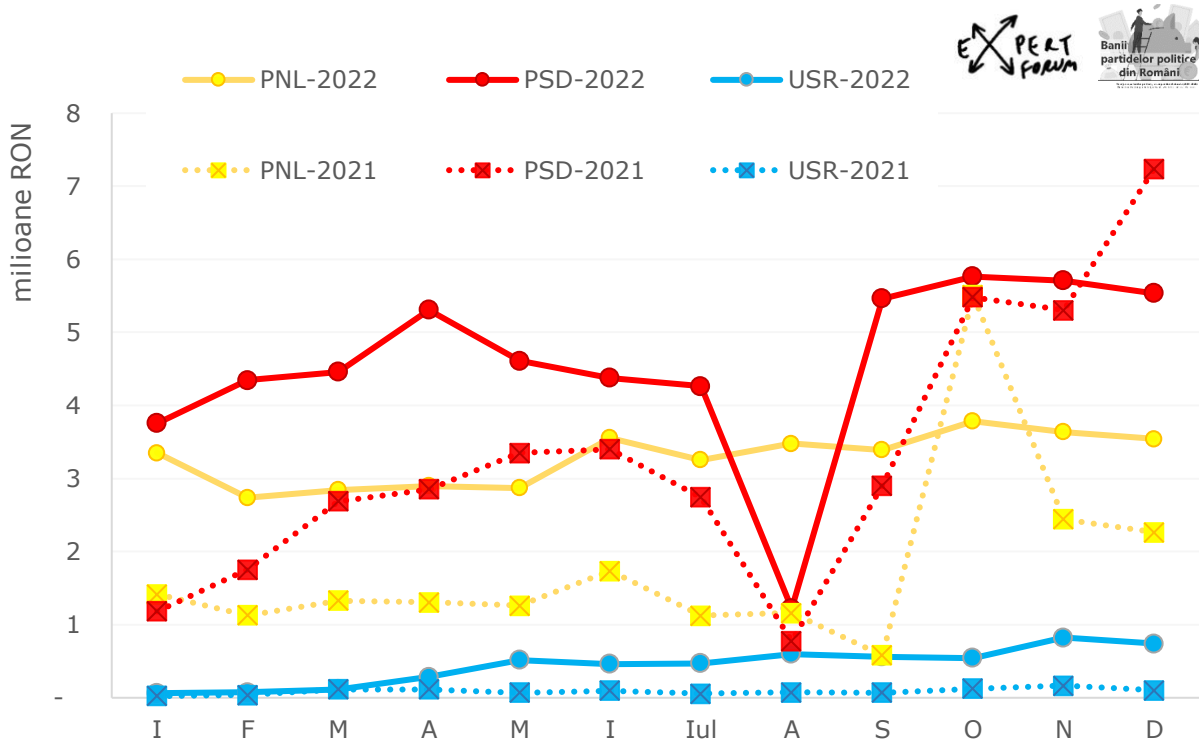
Comportamentul AUR a rămas constant, întrucât partidul nu a cheltuit niciun ban pentru funcționarea sa sau pentru susținerea politicilor pe care le promovează. În 2021 au cheltuit doar 79 de lei, pe dobânzi bancare, iar în 2022 au cheltuit 55 de lei. Reamintim că AUR a încercat să modifice legea pentru a putea cheltui banii pentru investiții precum spitalele, însă propunerea nu a găsit susținere în parlament.

Ca și în anii trecuți, **cele mai mari sume cheltuite rămân cele pentru presă și publicitate.** Toate partidele au cheltuit cumulativ 100 de milioane în 2022, din care PSD a dat pe contracte de publicitate 54 de milioane, adică 58% din banii cheltuiți de partid în 2022. Liberalii au cheltuit 39 de milioane (70%), iar USR 5 milioane (18%). PMP a încheiat contracte de 1,5 milioane de lei, iar Pro România a cheltuit doar 438 de milioane de lei. Sumele au crescut semnificativ față de 2021, când partidele au cheltuit 62 de milioane de lei. Dacă PSD a crescut de la 39 la 54 de milioane, PNL și-a dublat aproape cheltuielile pentru reclamă, trecând de la 21 la 39 de milioane.

Procent cheltuieli/partid (2022)

Cheltuielile lunare pentru presă și propagandă realizate de PSD, PNL și USR sunt reflectate în graficul de mai jos:

Cheltuieli lunare partide politice
Presă și propagandă

Așadar:

- PSD a cheltuit cel mai mult, dar a avut o vacanță în august, când nu a băgat bani în presă. Cele mai mari cheltuieli le-a făcut la final de an, vârful de aproape 7 milioane de lei fiind atins în decembrie 2021.
- PNL a avut vârf de finanțare în octombrie 2021, când au fost frământări interne legate de moțiunea anti-guvern Cîțu, apoi lupta internă pentru înlocuirea președintelui partidului.
- Dintre toate partidele, PNL a sporit cel mai mult finanțarea pentru presă în 2022 față de 2021.
- În 2022, PNL a avut cheltuieli mai degrabă constante, inclusiv în lunile de vară.

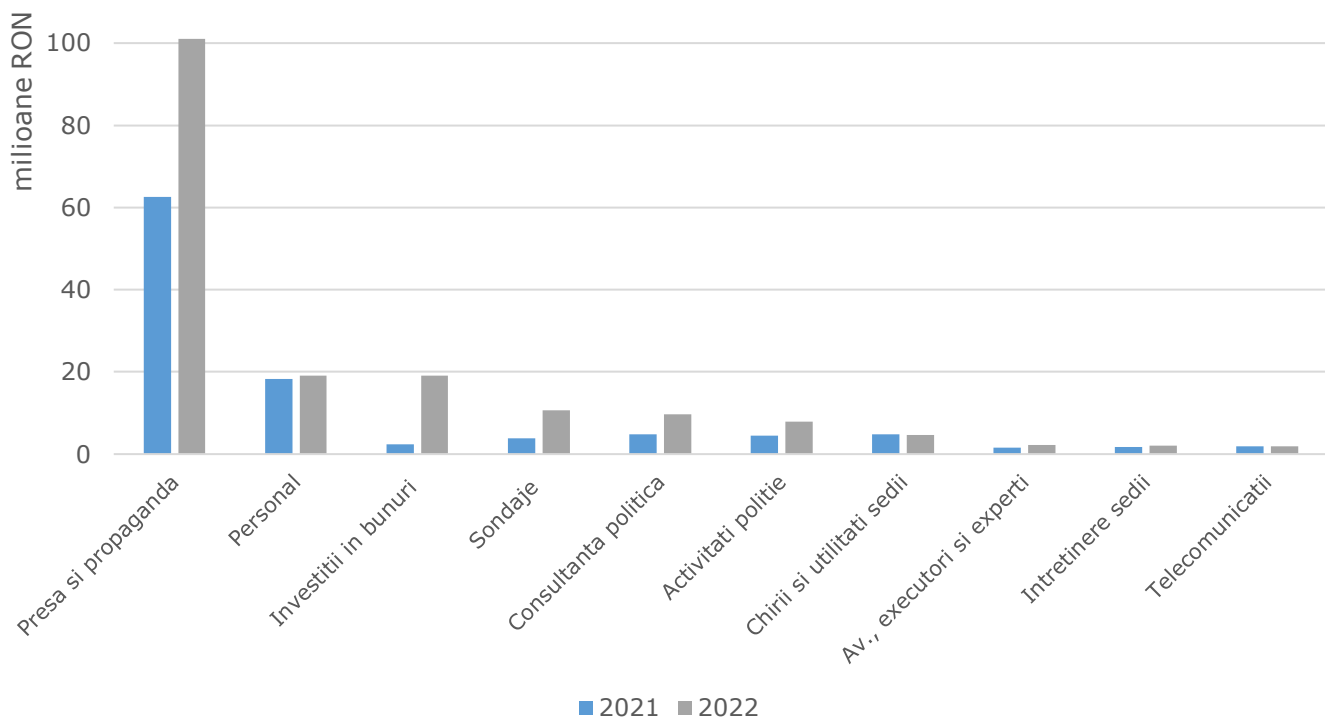
Nu știm exact ce teme au promovat partidele, întrucât nu există o listă a campaniilor promovate, iar contractele nu se publică, însă putem să intuim inclusiv pornind de la postările publicate și promovate prin Facebook Ads⁴. De exemplu, în lunile noiembrie-decembrie, la PSD regăsim numeroase mesaje legate de Schengen. În noiembrie PSD a promovat campania cu mesajul "Cu PSD la guvernare, Romania a intrat în NATO și Uniunea Europeană, a scăpat de MCV și este gata să adere la Schengen! Cu USR la guvernare, Romania a fost într-un permanent blocaj și a mers din criză în criză." De asemenea, în decembrie regăsim campanii cu mesaj naționalist precum "Și înainte de votul pentru admiterea României în Schengen, PSD a îndemnat românii SĂ CUMPERE ROMÂNEȘTE!", iar la finalul lui noiembrie partidul jubila că România nu va fi monitorizată în cadrul MCV și trebuie să intre în Schengen: "Tot ceea ce s-a întâmplat esențial în România- aderarea la UE și NATO, a fost cu Partidul Social Democrat la guvernare. Astăzi vom scăpa și de MCV, tot cu PSD, cu legile trecute prin Parlamentul României, unde majoritatea o asigură social-democrații. Sunt ferm convins că vom adera și la Spațiul Schengen, tot cu Partidul Social Democrat!". În rest, pe pagina PSD mai regăsim campanii cu teme sociale precum salarii sau pensii, dar și numeroase campanii negative împotriva USR sau a membrilor partidului. De altfel, numeroase campanii de denigrare a USR se regăsesc și pe pagina PNL. De exemplu, pe ambele pagini regăsim postări în care se critică performanța miniștrilor USR, pe subiecte precum sănătate sau bani europeni. De exemplu, în octombrie 2021 regăsim o campanie care subliniază că "Miniștrii USR+, Voiculescu și Mihailă, nu au pregătit sistemul medical pentru valul 4 al pandemiei. USR+ a părasit guvernarea și a aruncat țara în haos, în plină criză sanitară și energetică. România are nevoie de un guvern responsabil, cu miniștri competenți." Deși regăsim și atacuri între PSD și PNL, acestea sunt mult mai răzlețe. Trebuie totuși să notăm că această analiză este limitată, mai ales că fondurile pentru reclame online sunt relativ mici, mare parte din contracte fiind îndreptate spre alte medii de promovare.

După cheltuielile pentru presă și propagandă, cei mai mulți bani au fost cheltuiți pentru personal, în ușoară creștere față de 2021 (19 milioane de lei). USR a cheltuit cel mai mult pentru personal, adică 8 milioane (30%). Comparativ, creșteri în sumele cheltuite se văd la sondaje de opinie naționale și

⁴ Vezi [aici](#) temele promovate de PSD în 2021 și 2022.

locale, de la 3,8 la 10 milioane de lei - toate partidele au cheltuit mai mult comparativ cu anul anterior, ceea ce indică un posibil interes legat de anul electoral 2024. Și sumele alocate consultanței politice s-au dublat, de la 5 la 10 milioane de lei pentru toate partidele, cea mai mare creștere fiind remarcată la PSD. Pentru activități politice, PNL și USR au cheltuit câte trei milioane de lei, iar PSD un milion. Creșteri se văd și în cazul investițiilor în bunuri, cele mai mari sume regăsindu-se la PSD, care a cheltuit 22,5 de milioane de lei. Dintre cheltuielile PSD legate de bunuri se numără și achiziționarea sediului din Băneasa, la prețul de 3,5 milioane EUR⁵.

Top 10 cheltuieli, toate partidele

Principalele probleme legate de cheltuirea fondurilor rămân

transparența redusă și utilizarea banilor în interes public. În 2022, s-au cheltuit peste 100 de milioane de lei pentru presă, fără a ști care sunt acele produse media cumpărate de partide și câte sunt folosite pentru informare și promovarea politicilor, respectiv câte sunt folosite pentru campanii negative sau dacă banii sunt utilizați pentru a bloca anumite știri să ajungă pe agenda publică.

Procedural, partidele raportează lunar cheltuielile, pe categorii⁶, dar nu trebuie să publice contractele sau să aducă la cunoștința publicului alte detalii legate de modul în care cheltuie banii. AEP verifică legalitatea cheltuirii banilor, dar rapoartele de control ale AEP sunt minimaliste și nu reflectă care este substanța

⁵ www.libertatea.ro/stiri/piata-imobiliara-pentru-partide-cat-costa-sa-cumperi-un-sediu-si-ce-diferenta-este-intre-chiria-platita-la-stat-si-cea-de-pe-piata-libera-4417965

⁶ <https://finantarepartide.ro/situatia-cheltuielilor-efectuate-din-subventia-de-la-bugetul-de-stat-pe-destinatii-conform-art-25-din-legea-nr-334-2006/>

campaniilor promovate. Cu alte cuvinte, nimeni nu verifică dacă în fapt substanța campaniilor promovate de partide servește în vreun fel publicului.

AEP a transmis în decembrie un proiect de lege care ar modifica legislația actuală⁷, în sensul de a solicita partidelor să publice informații lunar (situația defalcată pe categorii), respectiv anual cu privire la reclame și contracte; datele includ lista furnizorilor de servicii de publicitate politică utilizați, serviciile prestate, valoarea plăților efectuate, precum și mențiuni cu privire la sursele publice sau private de finanțare utilizate. De asemenea, conform proiectului, reclamele finanțate din fonduri politice în afara campaniilor electorale ar trebui marcate. Conform informațiilor existente la începutul lunii februarie, proiectul este blocat la Guvern⁸ și realist vorbind, pare să aibă șanse limitate să treacă la vot în parlament. De notat că Parlamentul European a votat la începutul lui februarie în favoarea noului pachet de norme privind consolidarea regulilor privind publicitatea politică⁹.

⁷ www.roaep.ro/prezentare/comunicat-de-presa/comunicat-de-presa-privind-transmiterea-catre-secretariatul-general-al-guvernului-a-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-si-completarea-legii-nr-3342006-privind-finantarea-activitatii-partidelor-p.
Vezi și comentariile EFOR referitoare la proiectul de lege
<https://expertforum.ro/dezbatere-aep-finantare-partide-2022/>,
<https://expertforum.ro/modificare-legia334-actualizare-noiembrie/>

⁸ www.libertatea.ro/stiri/un-nou-regulament-european-va-obliga-partidele-sa-ofere-informatii-despre-materiale-platite-in-presa-psd-si-pnl-ascund-datele-4434824

⁹ <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/press-room/20230130IPR70208/eurodeputatii-voteaza-reguli-mai-stricte-privind-publicitatea-politica>

Semilunei 7, ap. 1
București
www.expertforum.ro